

یکی از واژه‌هایی که در چند ساله‌ی اخیر در اکثر رسانه‌ها به چشم می‌خورد، واژه‌ی اصلاحات یا اصلاح طلبی است.

اصلاحات

یا افسادات

گرچه پیشینه‌ی به کارگیری این لغت بدین شکل از رسانه‌های غربی آغاز شد و آنان از دور گروه‌های سیاسی ایرانی را به اصلاح طلب، تندرو و... تقسیم می‌کردند. لیکن اندیشه‌های سیاسی داخل حاضر نبودند، آن اصطلاحات را درباره‌ی خودشان بپذیرند و بینش‌های

مختلف سیاسی را در درون نظام اسلامی اختلاف سلیقه می‌نامیدند. اما چند سالی است که عده‌ای با صراحت خود را اصلاح طلب و طرفدار اصلاحات می‌نامند. از این رو پرداختن به این اصطلاح جهت آگاهی مردم ضروری به نظر می‌رسد.

مقام معظم رهبری در سخنان حکیمانه و عمیق خویش در تاریخ ۱۳۷۹/۴/۱۹ در این زمینه، مطالب بسیار سودمندی بیان فرمودند که به ذکر دو نکته از آن بسنده می‌کنیم:

یکی تقسیم اصلاحات به اصلاحات آمریکایی و اصلاحات ضروری و مطلوب. دوم رهنمود ایشان در جهت ابهام زدایی و تعریف دقیق از این واژه و تأکید بر بیان آشکار و شفاف گروه‌ها یا شخصیت‌های سیاسی از مسائل کاربردی اصلاحات بود ما در این نوشتار برآنیم که با نگاهی گذرا به اقیانوس حکمت قرآن توشه‌ای برگرفته، گامی در زمینه‌ی تبیین این بحث مهم برداریم.

اصلاح طلبی

اصلاح طلبی مقوله‌ی ارزشمندی است که اگر در جایگاه درست خویش قرار گیرد، همان چیزی است که

پیامبران خدا و ائمه‌ی معصومین علیهم‌السلام برای تحقق آن می‌کوشیدند.

قرآن مجید از قول حضرت شعیب علیه‌السلام می‌فرماید: «ان اریسدا الا الاصلاح ما استطعت و ما توفیقی الا بالله علیه توکلت والیه انیب»؛

من جز اصلاح تا آن جا که توانایی دارم، نمی‌خواهم و توفیق من جز به خدا نیست. بر او توکل کردم و به سوی او باز می‌گردم.^۱

ابا عبدالله الحسین علیه‌السلام هنگامی که می‌بیند، حاکمی بر سر کار آمده که حدود الهی را از بین می‌برد، قیام می‌کند و در تبیین هدف اصلی و بنیادین خویش می‌فرماید: «انما خرجت لطلب الاصلاح فی امة جدی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم ارید ان امر بالمعروف و انهی عن المنکر؛ من فقط برای انجام اصلاح در امت جدم قیام کردم و اراده کرده‌ام که امر به معروف و نهی از منکر کنم»^۲.

شعار اصلاح طلبی

در برابر اصلاح طلبان واقعی عده‌ای که مخالف اصلاحات هستند، به دروغ از اصلاح طلبی دم می‌زنند و خود را مصلح و پرچمدار اصلاحات می‌نامند. این رفتار، یکی از ویژگی‌های منافقین است.

زیرا آنان سخت‌ترین ضربات را بر اصلاح جامعه وارد می‌کنند ولی در ظاهر شعار اصلاحات سر می‌دهند.

قرآن مجید می‌فرماید: ﴿وَ إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ إِلَّا أَنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ﴾؛ و هنگامی که به آنان گفته می‌شود، در زمین فساد نکنید. می‌گویند ما فقط اصلاح‌کننده‌ایم. آگاه باشید این‌ها همان مفسداند ولی نمی‌دانند.^۳

به طور کلی در دنیای تبلیغاتی نفاق آلود که توجه به اخلاق و ارزش‌های دینی ضدارزش است، گردانندگان آن با به کار بردن اصطلاحات جدید و ارائه‌ی واژه‌های شیک و جذاب به دنبال جلب مشتری‌اند. برای تدلیس و بزک کردن متاع خود از جملاتی استفاده می‌کنند که برای بیننده، شنونده و خواننده دلربا بوده و آن‌ها را به سوی خود بکشاند. در این گیر و دار هر کس سعی می‌کند از جملات و لغاتی بهره جوید که مورد پسند همه یا اکثر مخاطبان بوده یا به تعبیری دارای حسن ظاهری باشد که اصلاحات و اصلاح‌طلبی از این مقوله‌اند.

استعمال و استخدام جملات و اصطلاحات جذاب هیچ فایده و پدیده‌ی مطلوبی به دنبال نخواهد داشت و هیچ

مشکلی را حل نخواهد کرد، مگر آن که در دنیای عمل به کار گرفته شده، بدان پرداخته شود.

همه می‌گویند ما طرفدار عدالتیم. حتی ظالم‌ترین حکومت‌ها از عدالت سخن می‌گویند و با اسم عدالت هزاران انسان را ظالمانه به مسلخ می‌برد و با چاقوی عدالت سر می‌برد و با تبلیغات، انسان‌های زیادی را در اطراف این ظلم فاحش با موسیقی عدالت مستانه به رقص وامی‌دارد.

در این میان عده‌ای به حق و با صداقت از این واژه‌های ارزشمند استفاده می‌کنند. عده‌ای از روی نفاق و فریب و عده‌ای هم به طور کلی از مفهوم آن غافلند و نسبت به آن هیچ اطلاعی ندارند.

فقط به دلیل مشتری داشتن از آن بهره می‌برند به گونه‌ای که اگر به آنان گفته شود، مقصود شما از این جملات و واژه‌های زیبایی که به کار می‌برید چیست؟ راهی به جز تکرار مطالب خود ندارند.

ابهام زدایی

گام نخست برای جداسازی جبهه‌ی حقیقت از اردوی نیرنگ و

فریب و نجات انسان‌ها از دست کارخانه‌های تولید واژه و لفاظی، وادار ساختن افراد به تبیین مقاصد و مفاهیم واژه‌ها از جمله اصلاحات و عبور از کلی‌گویی‌های خسته‌کننده به مصادیق کاربردی آن است.

در این مرحله تا حدودی مردم تکلیف خود را شناخته و گیج و حیران نمی‌شوند و این همان حقیقتی است که مقام معظم رهبری بدان عنایت داشته، گروه‌ها و شخصیت‌های سیاسی را بدان توجه دادند. در مرحله بعد تطبیق رفتارها و عمل‌کردهای جناح‌های سیاسی با مصادیق ارائه شده آنان از اصلاحات است.

حقیقتی تلخ

هرگاه مسئله‌ای سیاسی و یا اجتماعی مطرح می‌شود، عادت عده‌ای بر آن است که برای تبیین و توضیح آن یا به دیدگاه‌های غربیان - که معبود عده‌ای است - می‌پردازند یا حداکثر به نظریه پردازی‌های ذهنی روی می‌آورند و در حکومت اسلامی، تنها اسلام است که نظر او مورد توجه قرار نمی‌گیرد.

مگر پیامبر اسلام ﷺ سفارش فرمودند که: «إذا التبت علیکم الفتن

کقطع اللیل المظلم فعلیکم بالقرآن؛ هنگامی که فتنه‌ها همانند پاره‌های شب تاریک شما را فرا گرفت پس بر شما باد که به قرآن روی آورید.»^۴

مگر پیامبر ﷺ در حدیث معروف ثقلین فرمودند: «من دو چیز گران بها در بین شما می‌گذارم: کتاب خدا و عترتم مادامی که از آنان پیروی کنید، هرگز گمراه نمی‌شوید.»

پس چرا در مباحث مختلف اجتماعی و سیاسی ابتدا به قرآن رجوع نمی‌شود؟

ویژگی‌های اصلاح طلبان واقعی

همه می‌دانیم، پیامبران و ائمه‌ی معصومین علیهم‌السلام به دنبال اصلاح جامعه‌اند و از سوی دیگر منافقین خود را اصلاح طلب می‌نامند یکی از بهترین راه‌ها برای شناخت مصلحان واقعی آن است که افراد مقصود خود را از اصلاحات بیان کنند. طریق دیگر آن است که مردم با نگاه به عمل کرد افراد، اصلاح طلبان واقعی را از دروغگویان باز شناسند.

قرآن مجید در آیاتی ویژگی‌ها و عمل کرد مصلحین و مفسدین را بیان کرده که برای هر انسان با ایمانی اساسی‌ترین ملاک تشخیص خواهد بود.

التزام به دستورات الهی

یکی از ویژگی‌های مصلحین آن است که قبل از هرچیز کتاب خدا را ملاک عمل خویش قرار می‌دهند نه آن که تعریف و تمجیدهای کفار و منافقین آنان را به رویارویی با دستورات الهی ترغیب کند.

قرآن مجید می‌فرماید: ﴿وَالذِّينَ يَمْسُكُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَنَضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ﴾؛ آنان که به کتاب (الهی) چنگ می‌زنند و نماز را به پاداشتند (در ردیف مصلحان‌اند) و ما اجر مصلحان را ضایع نمی‌کنیم.^۵ در این آیه واژه تمسک به کار رفته و آن حکایت از چنگ زدن و نگاه داشتن با قدرت می‌کند. و این امر به معنای حفظ مجدانه حدود و ثغور دستورات دینی است.

بپاداشتن نماز

براساس روایات، نماز نقش کلیدی و اساسی در بین اعمال و دستورات دینی دارد به نحوی که تنها ستون دین شمرده شده و قبولی دیگر اعمال در گرو قبول شدن نماز به حساب آمده است.

از آیه‌ای که ذکر شد فهمیده می‌شود که یکی از ویژگی‌های اصلاح طلبان واقعی اهتمام آنان به برپاداشتن نماز است.

نماز هم جایگاه اعتقادات و باورهای انسان را نشان می‌دهد هم حدود اطاعت پذیری آدمی را مشخص می‌کند. از این رو اصلاح طلبان راستین به برپایی نماز توجه خاصی دارند.

ویژگی‌های افسادگران

قرآن کریم در مقابل مصلحین و رویاروی آنان از مفسدین نام برده است و در آیات متعددی به ویژگی‌های مفسدین پرداخته است. ما برای جداسازی این دو قشر از یکدیگر و تبیین حدود اصلاح از افساد ان شاء الله در شماره‌ی بعد به این بحث خواهیم پرداخت تا پلید سیرتان با شعار اصلاح طلبی به افساد نپردازند و اصلاح طلبان حقیقی شناخته شوند.

پی‌نوشت‌ها:

- ۱- هو/۵۸۸.
- ۲- بحار الانوار، چاپ بیروت، ج ۴۴، ص ۳۲۹.
- ۳- بقره/ ۱۱- ۱۲.
- ۴- بحار الانوار، چاپ بیروت، ج ۸۹، ص ۱۷.
- ۵- اعراف/ ۱۷۰.